

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Innspill på Forskningsrådets rolle og funksjoner i det norske forsknings- og innovasjonssystemet framover

Det vises til brev av 12. juni d.å. med invitasjon til å gi innspill til arbeidet med stortingsmelding om forskningssystemet. Utdanningsforbundet takker for muligheten til å gi innspill til et viktig arbeid. Innledningsvis viser vi til tidligere innspill til blant annet langtidsplanen for forskning og høyere utdanning hvor vi understreker betydningen av at det i langt større grad satses på praksisnær utdanningsforskning i årene fremover.

Utdanningsforbundets innspill følger utfordringene i invitasjonen.

Hva er Forskningsrådets viktigste merverdi i det norske forskningssystemet?

Forskningsrådet er en viktig aktør for hele sektoren, både nasjonalt og internasjonalt. En viktig oppgave er å prioritere og målrette ressurser inn mot ulike satsningsområder som bygger på tematiske prioriteringer fra sektoren og nasjonale myndigheter. Dette gjelder så vel utlysning på forskningsmidler som ulike finansieringsordninger som nasjonale forskerskoler, Offentlig sektor-ph.d. (OFFPHD), nettverksstøtte for lærerstipendiater, forskningssenter for utvalgte profesjonsutdanninger og lignende som treffer målgruppene direkte. Forskningsrådet har også en svært viktig rolle i oppfølging av det internasjonale samarbeid, blant annet gjennom EUs rammeprogrammer, europeiske partnerskap knyttet til Horisont Europa etc.

Hvilke funksjoner er det viktig at Forskningsrådet ivaretar i norsk forskning og innovasjon framover?

En av de viktigste oppgavene til Forskningsrådet blir å ivareta offentlig sektor sitt behov for praksisnær forskning, styrke etablerte ordninger og videreutvikle programmer/ordninger i nær dialog med relevante brukergrupper – i tillegg til myndigheter og UH-sektoren. Dette kan

gjøres på ulike måter, et viktig grep vil være å sørge for representasjon fra organisasjonene i de nye programstyrene.

Nevn gjerne tre forbedringspunkter og bevaringspunkter og begrunn kort hvorfor.

- Utdanningsforskning er sentralt i Forskningsrådets arbeid, men det kan se ut som at utdanning taper terreng for andre viktige fagområder. Det kommer fram i Langtidsplanens overordnede mål og tematiske prioriteringer. Utdanningsforbundet etterlyser en klarere prioritering av utdanningsområdet og utdanningsforskning i den kommende meldingen.
- Brukermedvirkning i den praksisnære forskningen er svært viktig og må ivaretas på ulike nivåer. Et viktig punkt videre blir å se nærmere på hvordan brukermedvirkning ivaretas både i vurdering av prosjekter og i tildelingene.
- Strategier må utvikles basert på innspill og dialog med sektoren, herunder sentrale brukergrupper.
- Prosjektbanken er et viktig redskap som bør videreutvikles, spesielt med tanke på forskningsformidling.

I tillegg vil jeg gjerne ha innspill til andre aktuelle problemstillinger som dere mener vi bør komme inn på, for eksempel:

- **Hvordan kan Forskningsrådet best bidra til et forskningssystem som gir grunnlag for økt fart i omstillingsarbeidet i Norge, både i næringslivet og i samfunnet for øvrig?**

Utdanningsforbundet er opptatt av at den kommende meldingen styrker grunnforskningen på sentrale og viktige samfunnsområder. Som tidligere påpekt må utdanningsforskningen styrkes og de nødvendige grepene for å sikre dette må tas. Det er ikke gitt at forskningen i denne sammenheng skal være den som skal få «fart på omstillingsarbeidet i Norge».

Utdanningsforbundet mener at et balansert og styrket kunnskapsgrunnlag er viktige forutsetninger for solide og godt forankrede prosesser i samfunnet.

- **Hvordan kan Forskningsrådet best påvirke samvirket mellom aktørene i forskningssystemet og resten av samfunnet slik at forskningen bidrar til å møte tverrsektorielle utfordringer? Er det behov for å styrke samspillet?**

Det er viktig å styrke samspillet mellom aktørene i forskningssystemet og resten av samfunnet, herunder de delene av samfunnet som er direkte involvert i FoU-arbeid og som forventes å ta i bruk forskning i sitt arbeid. Det er også viktig å tilrettelegge bedre for samspill med sektoren underveis i prosesser, for eksempel gjennom innspillsmøter med organisasjonene som representerer sentrale brukergrupper.

- **Hvordan virker forskningsrådsfinansiering inn på de forskningsutførende sektorenes ledelse og styring av forskningsvirksomhet (som f.eks. karriereveier, forskerutdanning, egne strategiske forskningssatsinger og infrastruktur)? Er det behov for endringer?**

Forskningsfinansiering er i mange tilfeller en forutsetning for å kunne igangsette og følge opp deler av virksomheten som forskerutdanning o.l. Utdanningsforbundet har fulgt opp dette arbeidet gjennom rapporten: «[En fot i begge leire hadde vært ypperlig](#)». En studie av ph.d. i utdanningsfeltet. Denne rapporten presenterer resultater fra en studie av offentlig sektor ph.d. i utdanningsfeltet og viser blant annet at de fleste kandidatene innen denne ordningen opplever stor interesse for forskningsprosjektene både på jobben og fra omgivelsene ellers. Særlig lærere er gode til å spre kompetansen de tilegner seg, og det er et argument for at flere av dem burde ta doktorgrad. Rapporten trekker frem en rekke punkter for forbedring, både for de gradsgivende institusjonene og til Forskningsrådet.

Hvordan kan Forskningsrådet mest effektivt bidra til å løfte forskningsområder hvor Norge har særlige fortrinn?

Forskningsrådet kan spille en avgjørende rolle i å bidra til å løfte forskningsområder der Norge har særlige fortrinn ved å utvikle flere strategier og tiltak i nært samarbeid med sektoren. Dette kan for eksempel gjøres gjennom å identifisere sentrale områder som utdanning, etablere langsiktige strategiske planer hvor det fokuseres på å bygge opp kompetanse, infrastruktur og samarbeid innenfor disse områdene. Dette kan bidra til å sikre en helhetlig tilnærming og kontinuitet i innsatsen.

Utdanningsforbundet er også opptatt av å styrke finansieringen: En økning i finansieringen til forskningsområder med særlige fortrinn er avgjørende. Dette vil støtte opp om forskning av høy kvalitet, tiltrekke seg talenter og gi mulighet for langsiktig planlegging. Forskningsrådet bør i større grad også legge til rette for partnerskap mellom forskningsinstitusjoner og offentlig sektor.

Forskningsrådet kan støtte opp om unge forskere og talenter innenfor prioriterte områder gjennom stipender, programmer og mentorordninger. Dette vil bidra til å bygge opp en solid base av kompetanse på lang sikt.

Forskningsrådet kan også i større grad kommunisere resultatene fra forskningsprosjekter innenfor prioriterte områder og områder man ønsker å fremheve internasjonalt. Dette vil kunne inspirere andre forskere, og skape oppmerksomhet rundt forskningsmiljøer i Norge.

**På hvilke områder bør vi ha nasjonale satsninger og når kan vi lene oss mer på EU?
Hvordan bør konkurranseutsatt nasjonal og internasjonal finansiering utfylle
hverandre?**

Norge bør kunne lene seg på EU der hvor vi har felles interesser og på mindre områder. Et eksempel er fagopplæring hvor vi har en rekke felles initiativ, strategier og planer med EU – samt at det er et stort behov for å styrke forskningen nasjonalt på fagopplæring/videregående opplæring.

Hvordan bør Forskningsrådet ivareta vilkår og muligheter for forskerinitiert forskning og mer politisk initiert forskning?

Forskningsrådet har ansvaret for å gi myndighetene den nødvendige kunnskapen de trenger. Både forskerinitiert og politisk initiert forskning må ha som mål å være til nytte for samfunnet og øke kunnskapsgrunnlaget. Samtidig er det viktig å støtte forskerinitiert forskning, da den også gir viktig grunnlag for myndighetenes beslutninger.

Forskerinitiert forskning har vært under sterkt press over tid, blant annet på grunn av konkurranse om begrensede forskningsmidler. Forskningsrådet må derfor finne en balanse mellom støtte til forskerinitiert og politisk initiert forskning som sikrer at begge tilnærmingene får tilstrekkelig støtte. Dette må gjøres med målet om å fremme kunnskapsutvikling i sektoren og løse samfunnsproblemer i tankene. Dette krever planlegging, fleksibilitet og fokus på å oppnå målene som er satt for forskningen.

Med vennlig hilsen

Morten Solheim
seksjonsleder

Astrid Kristin Moen Sund
seniorrådgiver

Brevet er elektronisk godkjent og har derfor ingen håndskrevet signatur.